

Empati Kurarak Dinleme Stratejisinin Olay Ağırlıklı Metinlerin Anlaşılabilirliğine ve Sözcüklerin Hatırlanmasına Etkisinin Değerlendirilmesi*

Evaluation of the Effect of the Empathic Listening Strategy on the Intelligibility of Story Texts and Recall of Words

Mehmet FİDAN¹

¹Aksaray Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı. e-posta: fidanm3838@gmail.com

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article
Makalenin Geliş Tarihi: 14.08.2023 **Yayına Kabul Tarihi:** 11.12.2023

ÖZ

Temel dil becerilerinden biri olan dinleme, bireylerin sosyal ve akademik gelişimlerinde önemli konumda bulunmaktadır. Bu durum etkili bir dinlemenin nasıl olması gerektiği konusunu ön plana çıkarmaktadır. Akademik gelişim açısından öğrencilerin dinleme etkinliklerinde doğru öğrenme stratejilerini kullanması gelişimine olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada bir dinleme stratejisi olan empati kurarak dinlemenin öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerine etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Empati kurarak dinlemenin etkisini tespit edebilmek amacıyla deneysel bir araştırma tasarlanmıştır. Bu doğrultuda deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Deney grubunda yer alan öğrenciler empati kurarak dinleme stratejisini kullanarak; kontrol grubunda yer alan öğrenciler ise herhangi bir dinleme stratejisini kullanmadan dinleme etkinliklerine katılmıştır. Etkinliklerde kullanılan dinleme metinlerine yönelik başarı testleri hazırlanmıştır. Öğrencilerin bu testlere verdikleri cevaplar t testi vasıtasıyla analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre empati kurarak dinleme stratejisinin kullanımının herhangi bir dinleme stratejisi kullanılmadığı durumlara göre dinlediğini anlama, kelime bilgisi alanlarında daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dinleme, Dinleme eğitimi, Dinleme stratejileri, Empati kurarak dinleme.

***Ahntılama:** Fidan, M. (2023). Empati kurarak dinleme stratejisinin olay ağırlıklı metinlerin anlaşılabilirliğine ve sözcüklerin hatırlanmasına etkisinin değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(3), 2101-2127.

ABSTRACT

Listening, one of the basic language skills, has an important place in the social and academic development of individuals. This situation brings to the fore the issue of how effective listening should be. In terms of academic development, students' use of correct learning strategies in listening activities contributes positively to their development. In this study, it was aimed to determine the effect of the empathic listening strategy, which is a listening strategy, on students' listening comprehension skills. Experimental research was designed to determine the effect of the empathic listening strategy. Accordingly, experimental and control groups were formed. In the study, the students in the experimental group used the empathic listening strategy. The students in the control group participated in listening activities without using any listening strategy. Achievement tests were prepared for the listening texts used in the activities. The answers given by the students to these tests were analyzed using the t-test. According to the results obtained, it was concluded that the use of the empathic listening strategy is more effective in listening comprehension and vocabulary areas than in situations where no listening strategy is used.

Keywords: *Listening, Listening education, Listening strategies, Empathic listening strategy.*

GİRİŞ

Dinleme ve işitme kavramları yer yer birbirinin yerine kullanıla gelmişse de içerik yönünden farklıdır. “İşitmek için kulak vermek”, “birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak” (TDK Sözlük, 2022) gibi tanımlamaları olan dinleme, bir amaç doğrultusunda gerçekleşirken; işitmede bu şekilde bir amacın bulunmadığı görülmektedir (Aktaş ve Gündüz, 2017, s. 87). Bu bağlamda dinleme işitilen seslerin anlamlandırıldığı bilişsel bir süreçtir (Umagan, 2007, s. 151). Dört temel dil becerilerinden biri olan dinlemenin, birçok özelliği ile bireylerin dil becerilerinin gelişiminde önemli ve temel rolleri bulunmaktadır. Dinleme ayrıca en çok kullanılan dil becerisi olması ve öğrenim süreçlerinin temelinde bulunması ile de ön plana çıkmaktadır (Aktaş ve Gündüz, 2017, s. 87). Bu doğrultuda öğrenim süreçlerinin etkililiğinin artırılabilmesi için öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi önemli bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu açıdan dinleme süreçlerinde yaşanan soruların tespit edilmesi ve bu sorunlara çözüm bulunarak dinleme süreçlerinin daha verimli hale getirilebilmesi alandaki araştırmaların odaklandığı konulardan biridir. Bu konuda Aktaş ve Gündüz (2017, s. 94-95) konuya ilgisizliğin ve odaklanamamanın, kelime hazinesinin yetersizliğinin, dış uyaranların, çeşitli fiziksel ve zihinsel rahatsızlıkların vb.

dinleme süreçlerini olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Ayrıca bu konuda aile eğitimi, sınıf seviyesi gibi durumların da etkili olduğunu düşünen Aktaş ve Gündüz (2017, s. 95) sınıf seviyeleri açısından, dinlenen konuya odaklanma süresinin değişebildiğini vurgulamaktadır. Elbette dinleme alanındaki çalışmalar sadece sorun görülen alanlarda yapılmamakta, öğrencilerin mevcut becerilerinin daha da geliştirilmesi için çeşitli uygulamaların da olduğu görülmektedir.

Eğitim süreçlerinin önemli bölümünde öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini aktif olarak kullanmaları beklenmektedir. Bu durum da öğrencilerin nasıl dinlediğinin, dinleme süreçlerine etkide bulunan unsurların rollerinin belirlenmesini gerektirmektedir. Lynch ve Mendelsohn (2010, s. 180) dinleme sürecini çok boyutlu olarak görmektedir; seslerin ve görsellerin bir arada anlamlandırıldığı bu süreçte ön bilgilerin ve bağlamın anlama sürecini etkilediğini belirtmektedir. Lynch ve Mendelsohn (2010, s. 182-183) tek yönlü dinleme ve iki yönlü dinleme şeklinde inceledikleri dinleme süreçlerinde genel olarak bireylerin bilgi aktarımı veya sosyalleşme amaçlarından birinin daha baskın olabileceğini ifade etmektedir. Öğrencilerin dinleme süreçlerinde verimli olmalarında kendilerine uygun dinleme stratejilerini kullanabilmeleri önemli görülmektedir. Bu konuda Nunan (2001, s. 64-65), dinleme eğitiminde strateji temelli yaklaşımların önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Bu yöndeki araştırmalarında Swain, Friehe ve Harrington (2004, s. 51-52), dinleme stratejilerinin önemine değinerek bu stratejilerin öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişiminde etkili olacağını belirtmektedirler. Öğrencilerin derslerde etkili stratejileri kullanabilmeleri için öğretmenlerin bu yönde ilk olarak -etkili stratejilere yönelik uygulamalar yapması gerekmektedir. Derslerde dinleme stratejilerinin öğretimine yönelik çalışmalar bu açıdan önemli görülmektedir. Bu türden çalışmaların öğrenmeyi kolaylaştırmasının yanında, öğrencinin kendisine uygun stratejiyi seçmesine yardımcı olacağı da görülmektedir (Berne, 2004, s. 525).

Dinleme eğitimi alanında yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde konunun çeşitli boyutları ile ele alındığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar yıllara göre bu alana ilginin arttığını göstermektedir (Doğan ve Özçakmak, 2014, s. 97). Ateş ve Ercan (2015, s.

115) araştırmalarına katılan Türkçe ğretmenlerinin genelde katılımcı dinleyici sitiline sahip olduğunu belirtmektedir. Kurudayıoğlu ve rge Yaşar (2014, s. 12) ğretmen kılavuz kitaplarına yönelik çalışmalarında, öğrencilerin gelişim özellikleri açısından eleştirel, yaratıcı dinlemenin yanında, empati kurarak dinlemeye de dikkat çekmektedir. Dinleme etkinlikleri dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesinin yanında öğrencilerin sözcük varlığının geliştirilmesinde de yani kelime ğretiminde de etkilidir. Bu bağlamda ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde çeşitli yöntemler vasıtasıyla kelime öğretimine yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Fidan, 2019, s. 470). Öğretim süreçlerinin diğer alanlarında olduğu gibi dinleme eğitiminde de öğrencilere kazandırılması amaçlanan becerilerin ğretiminde hangi yöntemlerin kullanıldığı da önemlidir. Bu konuda Graham (2017, s. 117) dinleme derslerinde öğretmenlerin yeterliliğine ve kendilerini bu alanda geliştirebilmelerine vurgu yapmaktadır.

Empatik dinleme ya da empati kurarak dinleme geniş kapsamlı bir çalışma alanıdır. Nitekim bu konunun yönetim bilimleri (Marques, Dhiman ve King, 2011), iletişim bilimleri (Shrivastava, 2014) gibi çeşitli bilim alanlarında ele alındığı görülmektedir. Parks (2015, s. 18) araştırmasında önemli bir iletişim metodu olan empati kurarak dinleme alanındaki bilimsel çalışmaların daha çok sağlık ve eğitim alanında olduğunu belirtir. Eğitimde de empatinin önemli bir rolü olduğu dşnlmekte ve bu konu dil eğitimi, sanat eğitimi (Hasio, 2016, s. 30) gibi çeşitli alanlarda incelenmektedir. Dinleme eğitimi alanında strateji temelli ğretim yaklaşımlarının önemli olduğu görülmektedir. Bu stratejilerden biri de empati kurarak dinleme stratejisidir. Empati kurarak dinleme konuşucunun mevcut durumunun anlaşılabilmesinde etkili bir yöntem olarak görülmektedir (Doğan, 2019, s. 47). Onan (2019, s. 101) empati kurarak dinlemede konuşucunun duygu durumunun anlaşılmasının iletilen mesajların anlaşılmasında da etkili olabileceğine değinmektedir. Bu durum Türkçe eğitiminde yararlanılan metinlerde empati kurarak dinleme stratejisinin kullanılabilme düşüncesini ön plana çıkarmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (2006, s. 62) da “Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/zleme (Empati Kurma)” şeklinde yer alan bu stratejinin derslerde kullanım amacını “Dinleyicinin kendisini konuşmacının yerine koyarak onun neler hissettiğini, sözlerinin hangi deneyimleri yansıtığını, kendini ve dünyayı nasıl

algıladığını anlamaktır.” şeklinde açıklanmıştır. Dinleme etkinlikleri açısından bu stratejinin uygulama süreci değerlendirildiğinde öğrenci dinleme metninde geçen bir karakterin rolüne bürünmekte, olayları onun bakış açısıyla anlamaya çalışmaktadır (MEB, 2006, s. 62). Öğrencinin bu vasıta ile metinde empati kurduğu karakterin içinde bulunduğu duygu ve düşünce durumunu algılaması beklenmektedir (MEB, 2006, s. 62). Bu araştırma da bir dinleme stratejisi olan empati kurarak dinlemeye yöneliktir. Bu açıdan çalışmanın sonuçları aracılığıyla alan araştırmacılarına, öğretmenlere ve öğrencilere, dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik veriler sunulması hedeflenmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı empati kurarak dinleme stratejisinin olay ağırlıklı metinleri anlamaya etkisinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin empati kurarak olay ağırlıklı metinleri dinlemelerinin metnin anlaşılabilirliğine etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu aşamada metinlere yönelik sorular vasıtasıyla dinlenenlerin anlaşılabilirlik durumunun belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmada cevapları aranan araştırma soruları şu şekildedir:

Empati kurarak dinleme stratejisinin olay ağırlıklı metinlerin anlaşılmasındaki etkisi nedir?

Empati kurarak dinleme stratejisinin cinsiyet değişkeni açısından metnin anlaşılabilirliğine etkisi var mıdır?

YÖNTEM

Bu çalışmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Deneysel araştırmalarda araştırmacıların kullandığı yöntemlerin, bağımlı değişken (sonuç) üzerindeki etkilerinin belirlenebilmesi ve değişkenler arasındaki bağın neden-sonuç bağlamında sınanmasının temel amaç olduğu görülmektedir (Büyüköztürk, vd., 2019, s. 202). Bu doğrultuda yürütülen çalışmada bağımlı değişken, dinlenilecek metinlerin anlaşılma düzeyi olarak belirlenmiştir. Bağımsız değişken ise dinleme etkinlikleri sırasında öğrencilerden kullanmaları istenilen empati kurarak dinleme stratejisidir. Araştırma sürecinde bağımsız değişken olan empati kurarak dinleme stratejisinin, bağımlı değişken olan öğrencilerin dinleme metinlerini anlama başarısına yani metnin doğru anlaşılmasına

etkisinin test edilmesi amaçlanmıştır. Bu aşamada metinlerde yer alan bilinmeyen kelimelerin öğrenilme durumu da tespit edilmiştir. Araştırma sürecinde özellikle eğitim araştırmalarında sıklıkla tercih edilen “ön test–son test kontrol gruplu seçkisiz desen” kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2019, s. 212). Öncelikli olarak araştırma yapılan okulda birbirine denk olan, aynı sınıf seviyesinde iki grup (sınıf) belirlenmiştir. A ve B grubu şeklinde belirlenen sınıflardan, A grubu kontrol; B grubu ise deney grubunu oluşturmuştur. İlk olarak bağımlı değişken olan dinleme metninin anlaşılma durumunun tespit edilebilmesi için her iki gruba da aynı dinleme (Eskici) metnine yönelik ön test (başarı testi 1) uygulanmıştır. Bu uygulamadan bir ay sonra aynı dinleme metnini A grubu herhangi bir dinleme stratejisini kullanmadan, B grubu ise empati kurarak dinleme stratejisini kullanarak dinlemiştir. (Öğrencilerin herhangi bir dinleme stratejisi kullanmadan metinleri dinleme durumları ile belirtmek istenen kontrol grubundaki öğrencilere dinleme etkinlikleri öncesinde bu doğrultuda herhangi bir yönlendirmede bulunulmamasıdır. Ancak kontrol grubundaki öğrencilerin özelde etkinlik sırasında çeşitli öğrenme stratejilerini kullanmış olmaları da muhtemel bir durumdur. Bu durum araştırmanın sınırlılığı olarak belirtilebilir.) Bu metnin sonunda empati kurarak dinleme stratejisinin etkisini tespit edebilmek için başarı testi 1 uygulanmıştır. Başarı testi 1’in uygulanmasından iki hafta sonra başarı testi 2 ve bir ay sonra başarı testi 2 aynı öğrencilere tekrar uygulanmıştır. Bu vasıta ile öğrenilen bilgilerin hatırlanma durumunun belirlenmesi ve bu aşamada empati kurarak dinlemenin etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Empati kurarak dinlemeye yönelik deney grubunda yer alan öğrencilere uygulama öncesi araştırmacı tarafından eğitim verilmiştir. Eğitimler MEB (2006, s. 62)’de belirtilen uygulama aşamalarına göre yürütülmüştür. Daha sonra uygulama aşamasında bilinmeyen kelimelere yönelik etkinlikler, farklı kelime öğrenme stratejilerinin sürece etkisini azaltmak için, kelimenin anlamının araştırmacı tarafından öğrencilere sözlü olarak iletilmesi şeklinde yapılmıştır.

Çalışma grubu

Bu araştırmada seçkisiz olmayan yöntemlerden amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem hem zengin bilgiye erişmeye hem de derinlemesine analiz

yapmaya uygunluğu ile ön plana çıkmaktadır (Büyüköztürk vd., 2019, s. 92). Bu doğrultuda gerekli izinler alındıktan sonra Kayseri İli Kocasinan İlçesindeki bir ortaokulda yer alan 7. sınıf öğrencileri çalışma grubu olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılım tamamıyla gönüllük esasına göre yürütülmüştür. Araştırma yapılan ortaokulda ön test sonuçları açısından benzer olan 7. sınıf düzeyinde iki grup belirlenmiştir. Bu sınıf düzeyinin belirlenmesinin sebebi Türkçe Dersi Öğretim Programında (MEB, 2019) empati kurarak dinleme stratejisine yönelik kazanımların 7. ve 8. sınıflara yönelik olmasıdır. Araştırma sürecine 8. sınıf öğrencilerinin dâhil edilmemesinin sebebi ise bu sınıftaki öğrencilerin genel olarak merkezi sınava hazırlık döneminde oldukları için bu tür sürece yönelik uygulamalara katılımda hem öğrencilerin hem de velilerin daha az istekli olmasıdır. A ve B gruplarında yirmişer olmak üzere toplamda kırk öğrenci araştırmaya katılmıştır.

Veri toplama araçları

Bu araştırma sürecinde empati kurarak dinleme stratejisinin öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerine etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerden olay ağırlıklı metinlerde yer alan bir karakterle empati kurarak (duygudaşlık) metni dinlemeleri istenmiştir. Bu aşamada empati kurarak dinlemenin anlama becerilerine herhangi bir etkisinin olup olmadığı deneysel yöntemle belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda A grubu kontrol, B grubu ise deney grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilere süreç içerisinde iki farklı metin dinletilmiştir. Bu metinler Refik Halit Karay'ın *Gurbet Hikâyeleri*'nde yer alan "Eskici" (Karay, 2009) ve Mevlana'nın *Mesnevisi*'nden sadeleştirilerek alınan "Tacir ile Papağan" (Örs, 2017) hikâyeleridir. Araştırmanın uygulama süreci 10 hafta olarak planlanmıştır. Dinleme etkinlikleri belirli aralıklarla öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma süreci içerisinde iki metne yönelik iki farklı ölçek (başarı testi) geliştirilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan başarı testi 1 ve 2'de toplamda yirmi bir soru yer almaktadır. Ölçeklere öğrenciler tarafından verilen cevaplar dinlediğini anlama ve kelime bilgisi açısından puanlandırılmıştır. Bu kapsamda testlerde metni anlamaya yönelik 10 adet çoktan seçmeli soru, 1 adet metnin ana fikrine yönelik açık uçlu soru;

onar adet kelime bilgisine yönelik (kelimenin anlamı ve kelimenin cümle içinde kullanımı) soru yer almıştır.

Başarı testlerinde uygulanan puanlama kriterleri şu şekildedir:

Çoktan seçmeli sorular: 10 * 5 puan: 50 puan

Ana fikir sorusu: 10 puan

Bilinmeyen kelimenin anlamı: 10 * 2 puan: 20 puan

Bilinmeyen kelimeyi cümlede kullanabilme: 10 * 2 puan: 20 puan

Bu doğrultuda dinlenen metni anlamaya yönelik sorular 60 puan, kelime bilgisine yönelik sorular ise 40 puan olmak üzere 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Ölçeklerde yer alan sorular metnin bağlamına göre araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Ölçme sonuçlarının yorumlanmasında güvenilirliği artırabilmek ve araştırmacı etkisini azaltmak için sorular çoktan seçmeli test ve kısa cevaplı soru şeklinde hazırlanmıştır. Şans başarısını azaltmak amacıyla test şeklindeki sorular dörderli seçenekler şeklinde tasarlanmıştır. Daha sonra hazırlanan 2 ölçek yüksek lisans eğitim düzeyindeki 3 Türkçe öğretmeninin görüşüne sunulmuştur. Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmasının sebebi öğretmenlerin süreçte kullanılacak dinleme metnlerinin içeriğine hâkim olmalarından kaynaklanmaktadır. Ölçeklere yönelik uzman görüşleri öğretmenlerden sözlü olarak alınmıştır. Bu kapsamda uzmanlar tarafından ölçeklerde bulunan ifadelere yönelik puanlamalar yapılmıştır. Ölçekleri değerlendirenlerin verdikleri ortalama puanların (%90) Miles, Huberman ve Saldana (2014)'nın %85 görüş birliği oranını sağladığı görülmüştür. Bu kapsamda formların son hali konusunda uzmanların görüş birliğinde oldukları görülmüştür. Ölçeklere yönelik ayrıca güvenilirlik analizleri de yapılmıştır. Bu kapsamda ölçeklerin Alfa katsayısı değeri hesaplanmıştır. Ölçek 1'in alfa katsayısı değeri .785; ölçek 2'nin alfa katsayısı .839 olarak tespit edilmiştir. Bu kapsamda ölçek 1'in $0.60 \leq \alpha < 0.80$ güven aralığında oldukça güvenilir; ölçek 2'nin ise $0.80 \leq \alpha < 1.00$ güven aralığında yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kayış, 2010, s. 405). Bu kapsamda ölçeklerin güvenilirlik analizleri sonucunda uygulanabilir olduğu görülmüştür.

Bu araştırma Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 24.06.2022 tarihli izni ile uygulanmıştır.

Verilerin analizi

Bu çalışma sürecinde nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Genel olarak hesaplamalarda Spss 20 programı kullanılmıştır. Empati kurarak dinleme stratejisinin olay ağırlıklı metinlerin anlaşılmasındaki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda biri kontrol, diğeri deney olmak üzere öğrenciler iki farklı grupta etkinliklere katılmıştır. Araştırma sürecinde kullanılan ilk dinleme metnine (Eskici) yönelik etkinlik aşamasında kontrol ve deney gruplarına metni herhangi bir dinleme stratejisi kullanarak dinlemeleri yönünde bir yönlendirmede bulunulmamış ve dinleme stratejilerine yönelik herhangi bir eğitim verilmemiştir. Daha sonra başarı testi 1 öğrencilere uygulanmıştır. Gruplar arası ortalama puanların karşılaştırmalı analizlerinde anova, t testi gibi tekniklerinden yararlanılabilmektedir. Anova iki veya daha fazla gruplar arasındaki ölçümlerin farklılığının tespitinde kullanılmaktadır (Antalyalı, 2010, s. 131). Benzer şekilde t testi de iki grup arasındaki ortalama puanların farklılık durumunun tespit edilebilmesine imkân sağlamaktadır (Ak, 2010b, s. 74). Bu çalışmada gruplar kontrol-deney, kız-erkek şeklinde olduğu için analizlerde t testinden yararlanılmıştır. Gruplar arasındaki anlamlı farklılık durumu %95 güven aralığı çerçevesinde yorumlanmıştır (Ak, 2010a, s. 68). Başarı testi 1'e yönelik bu ön test sonuçları incelendiğinde, dinlediğini anlama (Sig. 2-tailed: 1.000), kelime bilgisi (Sig. 2-tailed: .199) ve toplam puan (Sig. 2-tailed: .392) bölümlerinin hepsinde kontrol ve deney gruplarının $p < 0.05$ aralığında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Ayrıca çalışmada cinsiyet değişkeninin empati kurarak dinleme stratejisi açısından etkisinin olup olmadığının belirlenmesi de hedeflendiği için benzer analiz kız ve erkek öğrencilerin puanları açısından da yapılmıştır. Bu analizde de dinlediğini anlama (Sig. 2-tailed: .484), kelime bilgisi (Sig. 2-tailed: .098) ve toplam puan (Sig. 2-tailed: .113) bölümlerinin hepsinde kız ve erkek öğrencilerin puanlarının $p < 0.05$ aralığında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. İlgili veriler ayrıntılı olarak bulgular bölümünde açıklanmıştır. Grupların testlerden aldıkları ortalama puanların benzer olması

araştırmanın ilerleyen aşamalarında kullanılan bağımsız değişken olan empati kurarak dinlemenin öğrenci başarısına etkisini tespit edebilmeye imkân sağlamıştır. Ön test sonuçlarına ait veriler bulgular bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Araştırmanın ilerleyen aşamasında birinci metin (Eskici) ve ikinci metin (Tacir ile Papağan) öğrencilere dinletilmiş ve uygulamalar yapılmıştır. Bu aşamada kontrol grubundaki öğrencilere dinleme stratejilerini kullanma yönünde herhangi bir yönlendirmede bulunulmamıştır. Deney grubundaki öğrencilerden ise empati kurarak dinleme stratejisini kullanarak metinleri dinlemeleri istenmiştir. Ayrıca etkinlik öncesinde deney grubunda yer alan öğrencilere empati kurarak dinlemenin nasıl uygulandığına yönelik araştırmacı tarafından bilgilendirme yapılmış ve uygulamalar da bu çerçevede yürütülmüştür. Bu aşamada başarı testi 1'in ön test olarak da kullanılması sebebiyle etkinliğin üzerinden belli bir süre (bir ay) geçmesi beklenmiştir. Bu uygulamadan iki hafta sonra yapılan bir diğer empati kurarak dinleme uygulamasında ikinci metin ve bu metne yönelik olan başarı testi 2 kullanılmıştır. Bu uygulamadan bir ay sonra ise başarı testi 2 öğrencilere tekrar uygulanmıştır. Ancak son uygulamada öğrencilerin hatırlama durumları test edildiği için ikinci metne yönelik dinleme etkinliği yapılmayıp sadece başarı testi 2 uygulanmıştır. Bu vasıta ile öğrenilen bilgilerin hatırlanma durumunun belirlenmesi ve bu aşamada empati kurarak dinlemenin etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Başarı testlerine yönelik analizlerde t testinden yararlanılmıştır ve gruplar arasında $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık durumu incelenmiştir. Son olarak empati kurarak dinleme stratejisinin cinsiyet değişkeni açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı da tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda t testi aracılığıyla sonuçlar değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Araştırma sürecinde empati kurarak dinlemenin öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerine etkisinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Kontrol grubundaki öğrenciler metinleri herhangi bir dinleme stratejisi kullanmadan, deney grubundaki öğrenciler empati kurarak dinleme stratejisini

kullanarak dinlemiştir. Uygulamada kullanılan metinlere yönelik hazırlanan ölçekler vasıtasıyla öğrencilerin dinlediğini anlama ve kelime bilgisine yönelik başarı durumları sınanmıştır. Elde edilen veriler t testi aracılığıyla analiz edilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test

Araştırmanın ilk aşamasında deney ve kontrol gruplarının dinlediğini anlama ve bilinmeyen kelimeler yönünden benzerlik durumunun tespit edilebilmesi için ön test uygulanmıştır. Bu aşamada birinci metin olan Eskici (Karay, 2009) deney, kontrol gruplarındaki öğrenciler tarafından dinlenilmiş ve bu metne yönelik hazırlanan başarı testi 1 öğrenciler tarafından cevaplanmıştır. Aşağıda yer alan Tablo 1’de başarı testi 1’e ait analiz verileri yer almaktadır:

Tablo 1. Ön Test Deney ve Kontrol Grupları

	Grup	N	M	T	Sig.(2-tailed)
Anlama	Deney	20	41.75	0.00	1.00
	Kontrol	20	41.75		
Kelime bilgisi	Deney	20	18.30	-1.308	.199
	Kontrol	20	21.90		
Toplam	Deney	20	60.05	-.865	.392
	Kontrol	20	63.65		

Tablo 1’de yer alan t testi sonuçları incelendiğinde dinlediğini anlama alanında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ortalama puanının eşit olduğu görülmektedir (41.75). Kelime bilgisi alanında deney grubunda yer alan öğrencilerin ortalama puanı 18.30; kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ortalama puanının ise 21.90’dır. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T:-1.308; p: .199; $p > 0.05$). Toplam puan alanında deney

grubunda yer alan öğrencilerin ortalama puanı 60.05; kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ortalama puanı ise 63.65'tir. Bu puanlara ait t test sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T:-.865; p: .392; $p > 0.05$). Ön test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarının incelenen alanlar açısından birbirinden farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 2. Ön Test Cinsiyet

	Cinsiyet	N	M	T	Sig.(2-tailed)
Anlama	Kız	20	42.75	.707	.484
	Erkek	20	40.75		
Kelime bilgisi	Kız	20	22.40	1.696	0.98
	Erkek	20	17.80		
Toplam	Kız	20	65.15	1.624	.113
	Erkek	20	58.55		

Araştırma sürecinde empati kurarak dinleme stratejisinin öğrencilerin dinlediğini anlama ve kelime bilgisi becerilerine etkisinin cinsiyet değişkeni açısından sorgulanması hedeflendiği için ön test verileri bu doğrultuda analiz edilmiştir. Tablo 2'de yer alan veriler incelendiğinde anlama alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 42.75; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 40.75'tir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T:.707; p: .484; $p > 0.05$). Kelime bilgisi alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 22.40; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 17.80'dir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde ortalama puanlar açısından kız öğrencilerin nispeten daha yüksek puan almasına rağmen bu durum $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı bir farklılığa işaret etmemektedir (T:1.696; p: 0.98; $p > 0.05$). Toplam puan alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 65.15; erkek öğrencilerin puanı 58.55'tir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı

görülmektedir (T: 1.624; p: .113; $p > 0.05$). Ön test sonuçlarına göre araştırmaya katılan kız ve erkek öğrenciler dinlediğini anlama ve kelime bilgisi açısından farklılık göstermemiştir. Bu durum (grupların ortalama puanlar açısından benzer olması) empati kurarak dinleme stratejisinin dinlediğini anlamaya ve kelime bilgisine etkisinin test edilmesine imkân sağlamıştır.

Empati kurarak dinleme uygulaması (Başarı testi 1)

Araştırmada ön test aşamasından sonra empati kurarak dinleme stratejisinin öğrencilerin anlama ve kelime bilgisi becerilerine etkilerinin olup olmadığının sorgulanması için uygulamalar yapılmıştır. Bu aşamada ilk olarak birinci metin olan Eskici (Karay, 2009) öğrenciler tarafından dinlenilmiş ve metne yönelik başarı testi 1 öğrenciler tarafından cevaplanmıştır. Ön test aşamasında birinci metinden yararlanılması ve bu nedenle de birinci metnin tekrar uygulanabilmesi için belirli bir sürenin geçmesi beklenmiştir. Bu doğrultuda birinci metnin öğrencilere tekrar uygulanmasında bir aylık süre aralığı oluşmuştur. Tablo 3'te başarı testi 1'e ait sonuçlar yer almaktadır:

Tablo 3. Başarı Testi 1'e Ait Sonuçlar

	Grup	N	M	T	Sig.(2-tailed)
Anlama	Deney	20	43.00	2.292	.028
	Kontrol	20	37.60		
Kelime bilgisi	Deney	20	20.90	.736	.466
	Kontrol	20	18.60		
Toplam	Deney	20	68.90	1.977	.055
	Kontrol	20	58.85		

Tablo 3'te bulunan veriler incelendiğinde dinlediğini anlama alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 43.00; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin

ortalama puanı ise 37.60 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (T: 2.292; p: 0.28; $p < 0.05$). Kelime bilgisi alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 20.90; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 18.60 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T: .736; p: .466; $p > 0.05$). Toplam puan alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 68.90; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 58.85 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T: 1.977; p: .055; $p > 0.05$). Bu sonuçlara göre başarı testi 1'e empati kurarak dinleme stratejisini kullanarak katılan öğrencilerin, herhangi bir dinleme stratejisi kullanmadan katılan öğrencilerden dinlediğini anlama alanında daha başarılı oldukları söylenilebilir. Kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında da deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanları daha yüksek olmasına rağmen t testi sonuçları bu bağlamda bir farklılığa işaret etmemiştir.

Empati kurarak dinleme uygulaması (Başarı testi 2)

Araştırmanın bu aşamasında ikinci dinleme metni olan Tacir ve Papağan'ı (Örs, 2017) deney grubundaki öğrenciler empati kurarak dinleme stratejisini kullanarak, kontrol grubundaki öğrenciler ise herhangi bir dinleme stratejisi kullanmadan dinlemiştir. Daha sonra öğrencilerin dinlediğini anlama ve kelime bilgisi durumlarının belirlenebilmesi için başarı testi 2 ile ölçümler yapılmıştır. Ölçümlere yönelik analiz verileri Tablo 4'te yer almaktadır:

Tablo 4. Başarı Testi 2'ye Ait Sonuçlar

Grup	N	M	T	Sig.(2-tailed)
Anlama				
Deney	20	42.10	2.266	0.29
Kontrol	20	33.75		

Kelime bilgisi	Deney	20	19.00	4.350	.000
	Kontrol	20	9.00		
Toplam	Deney	20	61.25	3.955	.000
	Kontrol	20	42.75		

Tablo 4’te bulunan veriler incelendiğinde dinlediğini anlama alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 42.10; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 33.75 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (T: 2.266; p: 0.29; $p < 0.05$). Kelime bilgisi alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 19.00; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 9.00 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (T: 4.350; p: .000; $p < 0.05$). Toplam puan alanında deney grubuna bulunan öğrencilerin ortalama puanı 61.25; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 42.75 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (T: 3.955; p: .000; $p < 0.05$). Bu sonuçlara göre empati kurarak dinleme stratejisini kullanarak dinleme etkinliğine katılan öğrencilerin, herhangi bir dinleme stratejisi kullanmadan dinleme etkinliğine katılan öğrencilerden anlama, kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında daha başarılı oldukları söylenilebilir.

Empati kurarak dinleme uygulaması, hatırlama testi (Başarı testi 2)

Uygulamanın son aşamasında başarı testi 2 vasıtasıyla öğrencilere hatırlama testi yapılmıştır. Başarı testi 2’nin ilk ve ikinci uygulaması arasında bir aylık süre aralığı bulunmaktadır. Burada amaç öğrencilerin dinledikleri metinlere yönelik bilgileri hatırlama durumlarının tespit edilmesi olduğu için metni dinleme etkinliği yapılmayıp sadece başarı testi 2 uygulanmıştır. Bu uygulamaya ait veriler Tablo 5’te yer almaktadır:

Tablo 5. Başarı Testi 2, Hatırlama Testi

	Grup	N	M	T	Sig.(2-tailed)
Anlama	Deney	20	44,50	3,772	,001
	Kontrol	20	31,25		
Kelime bilgisi	Deney	20	17,50	3,559	,001
	Kontrol	20	9,20		
Toplam	Deney	20	61,50	4,969	,000
	Kontrol	20	40,45		

Tablo 5'te bulunan veriler incelendiğinde dinlediğini anlama alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 44.50; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 31.25 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (T: 3.772; p: .001; $p < 0.05$). Kelime bilgisi alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 17.50; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 9.20 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (T: 3.559; p: .001; $p < 0.05$). Toplam puan alanında deney grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı 61.50; kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ortalama puanı ise 40.45 olarak tespit edilmiştir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (T: 4.969; p: .000; $p < 0.05$). Bu sonuçlara göre son uygulanan hatırlama testine empati kurarak dinleme stratejisini kullanarak katılan öğrencilerin, herhangi bir dinleme stratejisi kullanmadan katılan öğrencilerden dinlediğini anlama, kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında daha başarılı oldukları söylenilebilir.

Empati kurarak dinlemenin cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi

Araştırmanın bu bölümünde empati kurarak dinleme stratejisinin cinsiyet değişkeni açısından kız ve erkek öğrencilerin dinlediğini anlama, kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında herhangi bir farklılık oluşturabilme durumu incelenmiştir. Bu doğrultuda kız ve erkek öğrencilerin belirtilen alanlardaki ortalama puanları t testi vasıtasıyla analiz edilmiştir. İlgili veriler Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Cinsiyet Değişkeni Açısından Sonuçlar

Başarı testi 1		N	M	T	Sig.(2-tailed)
Anlama	Kız	20	40.50	.159	.874
	Erkek	20	40.10		
Kelime bilgisi	Kız	20	21.10	.867	.392
	Erkek	20	18.40		
Toplam	Kız	20	66.10	.841	.405
	Erkek	20	61.65		
Başarı testi 2					
Anlama	Kız	20	38.60	.344	.732
	Erkek	20	37.25		
Kelime bilgisi	Kız	20	15.20	.861	.394
	Erkek	20	12.80		
Toplam	Kız	20	53.95	.706	.484
	Erkek	20	50.05		
Başarı testi 2-Hatırlama					
Anlama	Kız	20	37.50	-.182	.856

	Erkek	20	38.25		
Kelime bilgisi	Kız	20	12.90	-.335	.740
	Erkek	20	13.80		
Toplam	Kız	20	50.40	-.211	.834
	Erkek	20	51.55		

Araştırma sürecinde empati kurarak dinleme stratejisinin ilk olarak kullanıldığı etkinlik olan birinci metne yönelik başarı testi 1'e ait veriler cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde dinlediğini anlama alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 40.50; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 40.10'dur. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T:159; p: .874; $p > 0.05$). Kelime bilgisi alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 21.10; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 18.40'tır. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (T:867; p: .392; $p > 0.05$). Toplam puan alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 66.10; erkek öğrencilerin puanı 61.65'tir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T: .841; p: .405; $p > 0.05$).

Araştırmada kullanılan ikinci metin ve bu metne yönelik olan başarı testi 2'ye yönelik analiz verileri incelendiğinde dinlediğini anlama alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 38.60; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 37.25'tir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T:344; p: .732; $p > 0.05$). Kelime bilgisi alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 15.20; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 12.80'dir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (T:861; p: .394; $p > 0.05$). Toplam puan alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 53.95; erkek öğrencilerin puanı 50.05'tir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T: .706; p: .484; $p > 0.05$).

Araştırmanın son aşamasında hatırlama testi olarak kullanılan başarı testi 2'ye yönelik analiz sonuçlarında dinlediğini anlama alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 37.50; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 38.25'tir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T:-.182; p: .856; $p > 0.05$). Kelime bilgisi alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 12.90; erkek öğrencilerin ortalama puanı ise 13.80'dir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (T:-.335; p: .740; $p > 0.05$). Toplam puan alanında kız öğrencilerin ortalama puanı 50.40; erkek öğrencilerin puanı 51.55'tir. Bu puanlara ait t testi sonuçları incelendiğinde $p < 0.05$ güven aralığında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (T: -.211; p: .834; $p > 0.05$). Her üç başarı testi sonuçları incelendiğinde başarı testi 1'in ve başarı testi 2'nin bütün puan alanlarında kız öğrenciler, hatırlama testinde ise erkek öğrenciler daha yüksek puan ortalamasına sahiptir. Ancak bu sonuçlar t testi ile analiz edildiğinde empati kurarak dinleme stratejisinin bu etkinliklerde kullanımının dinlediğini anlama, kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında kız ve erkek öğrencilerin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre empati kurarak dinleme stratejisinin araştırılan beceri alanlarında cinsiyet değişkeni açısından belirgin bir etkisinin olmadığı söylenilebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sürecinde empati kurarak dinleme stratejisinin olay ağırlıklı metinlerde dinlediğini anlama, kelime bilgisi alanlarındaki etkisi araştırılmıştır. Dinleme metinlerine yönelik uygulamalarda empati kurarak dinleme stratejisinin kullanılması ile herhangi bir dinleme stratejisi kullanılmaması durumunun öğrencilerin dinlediğini anlama ve kelime bilgisi alanlarında farklılık oluşturma durumları incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırma sonuçları şu şekilde sıralanabilir:

Başarı testi 1'in sonuçları incelendiğinde dinlediğini anlama alanında gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre birinci metne yönelik uygulamada empati kurarak dinleme stratejisini kullanan öğrencilerin, herhangi bir dinleme stratejisini kullanmayan öğrencilere göre olay ağırlıklı metinlerde dinlediğini anlama

alanında daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında ise empati kurarak dinleme stratejisinin kullanımı ile herhangi bir dinleme stratejisinin kullanılmaması durumu arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Başarı testi 2'nin sonuçları incelendiğinde bütün puan alanlarında gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre ikinci metne yönelik uygulamada empati kurarak dinleme stratejisini kullanan öğrencilerin, herhangi bir dinleme stratejisini kullanmayan öğrencilere göre olay ağırlıklı metinlerde dinlediğini anlama, kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Hatırlama testi (başarı testi 2'nin tekrarı) sonuçları incelendiğinde bütün puan alanlarında gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Hatırlama testi sonuçlarına göre de empati kurarak dinleme stratejisini kullanan öğrencilerin herhangi bir dinleme stratejisini kullanmayan öğrencilere göre olay ağırlıklı metinlerde dinlediğini anlama, kelime bilgisi ve toplam puan alanlarında daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Olay ağırlıklı metinlere yönelik dinlediğini anlama ve kelime bilgisi uygulamalarında empati kurarak dinleme stratejisinin kullanımı ile herhangi bir dinleme stratejisi kullanılmaması durumunun kız ve erkek öğrencilerin ortalama puanları açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Dinleme becerisinin gelişim sürecinin çok boyutlu bir yapıda bulunması, bu yapıya birçok durumun da etkide bulunmasını beraberinde getirmektedir. Nitekim öğrenim süreçlerinin diğer alanlarında olduğu gibi dinleme alanında da öğretmen veya öğrencinin kullandığı yöntem, strateji, teknik gibi durumlar yapılan uygulamaların verimliliğini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu yöndeki çalışmalarında Karatay ve Uzun (2019, s. 24) dinleme becerilerinin gelişimine yönelik eğitimlerin ve özetleme çalışmalarının öğrencilerin anlama becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmektedir. Bu araştırmada dinleme sürecine etkide bulunan dinleme stratejilerinden empati kurarak dinlemenin olay ağırlıklı metinlerin anlaşılmasındaki rolü üzerinde durulmuştur. Olay ağırlıklı metinlerde karakterlerin olması ve sürecin olay akışına göre işlemesi sebebiyle bu tür metinlerde ilgili stratejinin etkili olabileceği denencesinden hareketle araştırma süreci yürütülmüştür.

Dinleme türleri ve dinleme stratejileri alanında yapılan çalışmalarda empati kurarak dinlemenin de araştırılan konu alanlarından biri olduğu görülmektedir. Sağlam ve Yüksel (2019, s. 22) empati kurarak dinleme kazanımına göre hazırlanan metinlere yönelik etkinliklerdeki soruların bu strateji açısından yeterli olmadığını belirtmektedir. Kurudayıoğlu ve Kiraz (2020, s. 398) araştırmalarında, empati kurmanın da içerisinde yer aldığı sosyo-duyuşsal stratejilerin dinleme alanında yapılan çalışmalarda daha az değinilen bir beceri alanı olduğunu tespit etmiştir. Kurudayıoğlu ve Kana (2013, s. 256)'nın çalışmalarıda öğretmen adaylarının kullandıkları dinleme türleri arasında empatik dinleme de bulunmaktadır. İlgili çalışmada öğretmen adaylarının derste empatik dinlemeyi diğer türlere göre daha az kullandıkları görülmektedir (Kurudayıoğlu ve Kana, 2013, s. 254). Ayrıca araştırmalar çeşitli bilişsel ve duyuşsal stratejilerin dinleme süreçlerinde öğrenciler tarafından kullanıldığını göstermektedir (Fidan, 2012, s. 121). Örneğin Karakoç Öztürk (2017, s. 174), öğrencilerin dinleme sürecinde tahmin etme, izleme gibi stratejileri kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu stratejilerin kullanım durumuna ek olarak akademik katkı yönünden de etkililiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Araştırmada bu doğrultuda empati kurarak dinleme stratejisinin etkililiğinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Elde edilen sonuçlar empati kurarak dinlemenin olay ağırlıklı metinlerin anlaşılmasında etkili bir strateji olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Eğitim uygulamalarında strateji kullanımı etkin bir öğrenme süreci açısından önemlidir. Bu durumun çeşitli araştırmalarla ortaya konduğu görülmektedir. Katrancı ve Yangın (2013, s. 755) araştırmalarında üstbiliş stratejilerinin kullanımının dinlediğini anlama yönünden olumlu etkilerinin olduğunu tespit etmiştir. Araştırmalarında benzer sonuçlara Harmankaya ve Melanlıoğlu (2017, s. 354) da ulaşmıştır. Bu duruma ek olarak farklı dinleme stratejilerinin dinlediğini anlama üzerindeki rolünün araştırıldığı görülmektedir. Akbayrak (2019, s. 54) yaptığı çalışmada katılımsız dinleme ile not alarak dinleme grupları arasında dinlediğini anlama yönünden farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bilişsel becerilerin etkin olarak kullanılmasına ek olarak öğrencilerin derse yönelik ilgi durumları da akademik başarılarına olumlu etkide bulunabilmektedir. Nitekim bu araştırmada her iki başarı testinde dinlediğini anlama ve başarı testi 2'de ise kelime bilgisi (bilinmeyen

kelimelerin hatırlanması) açısından empati kurarak dinleme stratejisini kullanan öğrencilerin herhangi bir dinleme stratejisi kullanmayan öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmüştür.

Eğitsel dinleme uygulamaları genel olarak değerlendirildiğinde anlatanın aktif, dinleyicinin pasif olduğu bir süreç olarak görülmemesi gerekmektedir. Bu durum dinleme öncesi, dinleme süreci ve dinleme sonu uygulamalarını ön plana çıkarmaktadır. Bu konuda Epçaçan (2013, s. 343) öğrencilerin amaçlı dinleme yapmalarının olumlu etkilerine değinmektedir. Bu bağlamda empati kurarak dinlemede öğrenci etkinlik öncesi metne belirli bir amaçla yaklaşmakta ve bu amaç metnin anlaşılma sürecini etkileyebilmektedir. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda empati kurarak dinleme stratejisinin olay ağırlıklı metinlere yönelik dinleme etkinliklerinde kullanılmasının etkili olacağı ve eğitimcilerin bu tür etkinliklerde empati kurarak dinleme stratejisini kullanmaları yönünde öğrencilere yönlendirmede bulunmalarının öğrenci başarısı açısından olumlu etkilerinin olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ak, B. (2010a). *Hipotez testi*. Kalaycı, Ş. (Ed.), *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (s. 65-69) içinde. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Ak, B. (2010b). *Parametrik hipotez testleri*. Kalaycı, Ş. (Ed.), *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (s. 73-82) içinde. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Akbayrak, İ. (2019). Katılımsız dinleme ile not alarak dinleme yöntemlerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aktaş, Ş., & Gündüz, O. (2017). *Yazılı ve sözlü anlatım: okuma-dinleme konuşma-yazma* (23. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Antalyalı, Ö. L. (2010). *Varyans analizi (anova – manova)*. Kalaycı, Ş. (Ed.), *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (s. 131-82) içinde. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Ateş, M., & Ercan, A. N. (2015). Türkçe öğretmenlerinin dinleme stillerinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 107-119. doi: 10.7822/omuefd.34.2.7
- Berne, J. E. (2004). Listening comprehension strategies: a review of the literature. *Foreign Language Annals*, 37(4), 521-531. <https://doi.org/10.1111/j.1944-9720.2004.tb02419.x>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, Y. (2019). Dinleme/izleme becerisi ile Türkçe dersi öğretim programında bu becerinin geliştirilmesi için önerilen yöntemlere yönelik bir analiz. *Millî Eğitim*, 48(1), 31-56.
- Doğan, Y., & Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Epçaçan, C. (2013). Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 331-352.
- Fidan, M. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları dinleme stratejilerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Fidan, M. (2019). 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki dinleme etkinliklerinin kelime öğretim yöntemleri bakımından incelenmesi. | *SBAD* | *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 462-472.

- Graham, S. (2017). Research into practice: Listening strategies in an instructed classroom setting. *Language Teaching*, 50(1), 107-119.
doi:10.1017/S0261444816000306
- Harmankaya, M. Ö., & Melanlıoğlu, D. (2017). Üstbiliş stratejileri eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine, dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme kaygılarına etkisi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(18), 339-360.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12117>
- Hasio, C. (2016). Are you listening? How empathy and caring can lead to connected knowing. *Art Education*, 69(1), 25-30. doi: 10.1080/00043125.2016.1106852
- Karakoç Öztürk, B. (2017). Ortaokul öğrencilerinin dinleme becerisine yönelik olarak kullandıkları üstbiliş stratejilerinin belirlenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 13(1), 158-182.
- Karatay, H., & Uzun, O. (2019). Seçici dinleme stratejisi öğretimi ile 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini not alma ve özetleme becerilerinin geliştirilmesi. *Millî Eğitim*, 48 (1), 9-30.
- Karay, R. H. (2009). *Gurbet hikâyeleri*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Katranç, M., & Yangın, B. (2013). Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 733-771.
- Kayış, A. (2010). *Güvenilirlik analizi*. Kalaycı, Ş. (Ed.), *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (s. 403-419) içinde. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kurudayıoğlu, M., & Kana, F. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisi ve dinleme eğitimi özyeterlik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 245-258.
- Kurudayıoğlu M., & Kiraz, B. (2020). Dinleme stratejileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 386-409. <https://doi.org/10.16916/aded.689231>
- Kurudayıoğlu, M., & Öрге Yaşar, F. (2014). 6. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki dinleme metinlerinin dinleme yöntem ve teknikleri açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Lynch, T., & Mendelsohn, D. (2010). *Listening*. In N. Schmitt (Eds.), *An introduction to applied linguistics* (pp. 180-196). London: Hodder Education.
- Marques, J., Dhiman, S., & King, R. (2011). Empathetic listening as a management tool. *The Business Renaissance Quarterly: Enhancing the Quality of Life at Work*, 6 (1), 15-20.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). *Qualitative data analysis: a*

- methods sourcebook (Edition 3). Washington, DC: Sage Publications.
- Nunan, D. (2001). New ways in teaching listening. *The Journal of TESOL France*, 8, 51-66.
- Onan, B. (2019). *Dil eğitiminin temel kavramları* (5. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Örs, D. (2017). *Mesneviden seçmeler* (2. Baskı). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Parks, E. S. (2015). Listening with empathy in organizational communication. *Organization Development Journal*, 33(3), 9-22.
- Sağlam, M. H., & Yüksel, A. (2019). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında empati kurarak dinleme ve konuşma etkinlikleri üzerine bir değerlendirme çalışması. M. Kılıç ve M. Eraslan (Ed.), *6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi Eğitim Bilimleri Tam Metin Bildiri Kitabı* (s. 15-23) içinde. Elazığ: Asos Yayınları.
- Shrivastava, A. (2014). Active empathic listening as a tool for better communication. *International Journal of Marketing and Business Communication*, 3 (3-4), 13-18.
- Swain, K. D., Friehe, M., & Harrington, J. M. (2004). Teaching listening strategies in the inclusive classroom. *Intervention in School and Clinic*, 40(1), 48-54. <https://doi.org/10.1177/10534512040400010401>
- TDK Sözlük. (2022). "Dinlemek". <https://sozluk.gov.tr/>
- Umagan, S. (2007). *Dinleme eğitimi*. Kırkkılıç, A., Akyol, H. (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (s. 149-163) içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

SUMMARY

Introduction

The main purpose of this research is to evaluate the effect of the empathic listening strategy on understanding story texts. For this purpose, students were asked to listen to the story texts with empathy. Two different texts and two achievement tests for these texts were used in the research. It is aimed to determine the student's ability to understand what they listen to by asking questions about these texts.

Method

The experimental method was used in this study. Accordingly, experimental and control groups were formed. The students in the experimental group listened to the listening texts with empathy. The students in the control group listened to the listening texts without using any listening strategy. 7th-grade students participated in the research. A total of 40 students, 20 from the experimental group and 20 from the control group participated in the research. The students in the experimental group were informed by the researcher about listening by empathizing. Two different texts were listened to the students participating in the research during the process. These texts are the "Eskici" (Karay, 2009) from Refik Halit Karay's "Gurbet Hikayeleri" and the "Tacir ile Papağan" (Örs, 2017) stories taken by simplified from Mevlana's "Mesnevi". Afterwards, the students answered the achievement tests for these texts. Since it was aimed to determine the similarity between the groups in the first stage of the research, no guidance was given to both groups in terms of using a listening strategy. The t-test results obtained from achievement test 1 in the first stage of the study showed that the experimental and control groups were similar in terms of average scores. In this direction, the second stage of the research, which is the empathic listening, was started. At this stage, no guidance was given to the students in the control group to use listening strategies. The students in the experimental group were asked to listen to the texts using the emphatic listening strategy. In addition, before the activity, the students in the experimental group were informed by the researcher about how was practiced emphatic listening. And other activities were carried out in the same method. In the analyzes made, the t-test was used to determine the difference between the average scores of the groups.

Findings and Conclusion

The results obtained in this research process can be listed as follows:

When the results of achievement test 1 were examined, it was determined that there was a significant difference between the experimental and control groups in the field of listening comprehension. Accordingly, it has been determined that students who use the empathic listening strategy in the activity for the first listening text are more successful in understanding what they listen to in story-type texts than the students who do not use any listening strategy. It was determined that there was no significant difference between the experimental and control groups in terms of vocabulary and total scores obtained from the test.

When the results of achievement test 2 were examined, it was seen that there was a significant difference between the experimental and control groups in all score areas. Accordingly, it was concluded that the students who used the emphatic listening strategy in the activity for the second text were more successful in listening comprehension, vocabulary and total score in the story type texts than the students who did not use any listening strategy.

When the results of the recall test (application of achievement test 2 for the second time) were examined, it was observed that there was a significant difference between the groups in all score areas. According to the results of the recall test, it was concluded that the students who used the emphatic listening strategy were more successful in listening comprehension, vocabulary and total score in the story type texts than the students who did not use any listening strategy. It was determined that the use of the empathic listening strategy and not using any listening strategy did not make a significant difference in terms of the average scores of male and female students.

ORCID

Mehmet Fidan  ORCID 0000-0002-9347-2992

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde sadece tek bir araştırmacı yer almıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacının, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar atışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 24.06.2022 tarih ve E-34183927-000-00000731596 sayılı onayı ile yürütülmüştür.

